

վրայ՝ որոնք պիտի ըսողականն բացմամբսկ հայկերներու հետաքրքրաշարժ համախմբումէ մը, եւ լոյսի խաղաղութիւն միջոցաւ հրաշալի փառք մը պիտի ընդունին. գիշերը, եղբարու-կանուխութիւնը բիւրաւոր շողշողուն ու քաղ-մանփետն հուրը պիտի վառէ այն զարմանազան յակինթին մէջ ։ Գիթնապէն խան, պարսկական բաժանին ընդհանուր քովիսէր, այն փայլուն պայտը կառուցանելով՝ «Հազարումէկ գիշեր-ներու» գրուի մը կ'իբրականացնէ ։ որ Անթուան հայուն անգամ պիտի ապշեցնէր ։ »

— Պ. Բաշինջաղեանց Բարիզ հասած է ամէն մը ի վեր ։ համակերելի արուեստագէտը մտադիր է երկու տարիի չափ մնալ մեր քաղաքը, եւ ինչ նկարչական արտադրութիւններով մաս-նակցիլ 1900ի մեծ արուեստահանդէսին ։

— Մեր աշխատակից Պ. Աղեքսանդր Մատու-րեանի մէկ նամակն է կ'իմանալը, որ մտադիր է պատրաստել ընդարձակ գործ մը, «Ռուս քա-նաստեղծներ» արդարաւոր, այդ գործը, որուն շա-հեկանութիւնը պէտք չունինք բացատրելու, պիտի ըսողականչ երեք հատորէ, որոնք պիտի հատուկանին ուսւ բանաստեղծներու լաւագոյն հայտնութիւնը հայերէն թարգմանութիւնը ։ Առաջին գրքում, կը գրէ Պ. Մատուրեան, տեղի գր. ունին միայն Պուշկին եւ Լեւոնտինով, որոնք ուսւ բանաստեղծութեան թիզն ու պակն են կազմում ։ երկրորդ գրքում ։ բանաստեղծ-քա-ղապացիներ եւ ժողովրդական երգիչներ Նեկ-րասով, Պելչիկով, Կոլցով, Նեկիտին ։ երրորդ գրքում «արուեստն արուեստի համար» ուղղու-թեան ներկայացուցիչներ, Ալեքսէյ Տոլս-տոյ, Մայկով, Ֆետ, Գուրալով ։ չորրորդ գրքում՝ երիտասարդ բանաստեղծներ՝ Նադսոն, Մինսկի, Ծորազ, Միրիժովսկի ։ »

— Սեպտեմբեր 22ին Հռոմի մէջ մեծ չքեղու-թեամբ բացուեցաւ արեւելադէտներու համա-ժողովը ։ Ներկայ էին հազարէն աւելի արեւե-լադէտներ ։ Կեդրոնական դերը կը կատարէր հանրաժանութիւն մեծէր տէ Կուպրինադիւքը, որ այդ համաժողովին կազմակերպիչն է ։ Իրիւս Ռուսաստանի ներկայացուցիչ այստեղ կը զէս նուէր Պ. Կ. Սեդանց, որ ի «Հայաստան եւ Մեծն Պետրուք» աշխատութեան վրայ ճառ մը արտասանեց ժողովին մէջ ։ Պարսկաստանի ներկայացուցիչն էր հայազգի Մեկրոն խան ։

— L'Arménieին մէջ կը կարգադրէ թէ Տր. Մ. Էրանյանն հրատարակել է Annales de l'Institut Pasteurին մէջ աշխատութիւն մը (որուն անփոփոխ մը Բարիզի Կենսաբանական Հնէկերու-թեան հաղորդութեւ) շնչատանկան գործարան-ներու մէջ գտնուող մակաբոյծի մը (parasite) դերը, որ կ'երեւայ թէ արտամանկան կարեւոր զիւր մը ունի ցնցուցիչներու (bronche) եւ թոքի հիւանդութեանց արտադրումին մէջ ։

— «Արվիւս Բիւսանիթիքի» իր Սեպտ. 30ի թուոյն մէջ հրատարակած է ԺԲ. Գարու հաշ թշխարան Միխիթար Հերացիին վրայ ուսումնասիրու-թեանը, զոր Տր. Կ. Թորգոման կարգադրած էր Բարիզի թշխական Ակադեմիային յուլիս 24ի նստին մէջ ։

ՊԱՏՐԱՐԻՆ ԶՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Բարիբաղն բոլոր թերթերը հրատարակեցին հոկտ. 11 թուականով Կ. Պոլսէն ուղղութեամբ սա հետագիրը ։

«Այսօր կայսերական իրաւէ մը ելաւ, որ կը վաւերացնէ հայկական բարեխոսութեան ուսումնասիրութեանը համար Նըլուդ-Գէօշըք յատկապէս կարգուած յանձնախումբին հետեւ ։ Կառավարիկութիւնները ։ ա. Գաւառներու մէջ Հայոց երթեւեկը արգելող արտասովոր ստորերութեանց բարձումը, բաց ի կասկա-ծելի անձերու պարագայէն ։ բ. Հայկական խոռվութեանց ատեն քաղաքաւոր եկեղեցիներ-լու, հարոցներու, վանքերու վերայինութիւն կամ նորոգելու ։ կառավարական օգնութեամբ, գ. Կոտորածներու միջոցին սպաննուած կամ պաշտօնէ հրաժարեցուցուած հայ պատմական-ներուն առնելքին վաւերում ։ դ. Նոթի-Քուշ որբանոցի մը կառուցումը ։ ե. Բանտարկուած յիստերիզիս Հայոց՝ ներում, եւ քանադէսըս հայու գէմ տրուած մահուան վճարին՝ մարիւ-ջնական բերդարգելութեան վերաբերմ. Արթին փայշա այսօր սղգային վարչութեան հաղորդեց այս իրաւունք ։ Հայոց պարտարքը հիմակ ետ պիտի առնէ իր հրաժարականը ։ Իրատէն կա-տարեալ գոհացում կուտայ Հայոց խնդրանք-ներուն(!!!) ։ Սակայն բարեխոսութեան գոր-ծարկութիւնը տարակուսական է ։ »

Պէտք չունիք մեր կողմէ մեկնութիւններ աւելցնելու ։ Հեռագիր, հեգնական վերջաւորութեամբ կը բաւէ ամէն բան մեկնելու ։ Կը շատանայ թարգմանելով «Թան» հոկտեմբեր 11ի թուոյն խորագրականին սա հատուածը ։

«... Որովհետեւ հայկական խնդիրը կը սպաւ-նար դարձնող սուր ձեւ ստանալ, Ապտիւ-Համիտ շատ սիրուն կերպով գործին մէջէն ե-լաւ ։ Անգամ մը եւս, պատրիարքը իր հրաժա-րականութեամբ էր՝ ազգային ժողովին հետ ։ Տաշնապ մը անխտափելի կը թուէր ։ Շուտով իրատէ մը եկեր է վերանորոգել կարգ մը խոռ-տումներ որոնք ինչ ինչ կէտերու մէջ ծանրա-կիւր խոտովմանութիւններ են եւ որոնք առեւ համար անդամներ կրկնուած են արգէն Շուտով պատրիարքն ալ իր հրաժարականը ետ առեր է եւ ներգայնակութիւնը կը տրէ հիմա Փուս-Փարուի եւ Նըլուդ Գէօշի մէջ ։

«Կարելի է որ մէկ քանի խեղճ մարդիկ, այն յիստերիզիս Հայերուն մէջէն որոնց բանալ արձակումը ծանուցուած է, իրապէս օգտուին այս կարգադրութիւնը ։ Ատի յիշող պատանական շահ մըն է, աւելի այն անհատներուն համար քան ինչ ինչ ազգային դատին ։ Ատի պատ-ճառ մը չէ որ դիտել յառնէ թէ Հայաստանի խնդիրը, ինչպէս ամէնայն հարցերը որ Սեր-ւելեան խնդիրը կը կազմեն, դեռ ճիշդ այն կէտին վրայ կը գտնուի ուր գալին թողութիւն 1895-96ի ջարդերը ։ »